

Geleidebrief informatief

Naam voorstel 16000779	E-mail van de heer Lases van 12 januari 2016 aan PS over bijstelling van rijksinpassingsplan Hedwigepolder		
Betreft vergadering	Provinciale Staten	5 februari 2016	
Te verzenden aan	Statenbreed via iBabs		
Verzenddatum	19 januari 2016		
Commissiegriffier	Alma van Wallenburg	0118 – 631265	ac.v.wallenburg@zeeland.nl
Statenadviseur	Simon de Visser	0118 - 631594	s.de.visser@zeeland.nl
Inhoudelijk ambtenaar	Jan Maljaars	0118 – 631166	j.maljaars@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	C.M.M. Schönknecht-Vermeulen		

Inhoudelijk	
Aanleiding	Voortdurende Westerscheldeproblematiek en uitvoering rijksinpassingsplan Hedwigepolder.
Bevoegdheid	GS
Toelichting	De heer Lases vraagt aandacht voor een duurzame aanpak van de Westerscheldeproblematiek en oppert bijstelling van het RIP Hedwigepolder.
Kosten en dekking	
Overige informatie	De heer Lases heeft zijn schrijven eerder toegezonden aan de betreffende Tweede Kamercommissie. Het Rijksinpassingsplan Hedwigepolder is goedgekeurd door de Raad van State. Afdoeningsvoorstel aan PS is brief in handen stellen van GS.

Een nieuw jaar: Bezinning leidt tot een eenvoudige kostenbesparende bijstelling van het rijksinpassingsplan (r.i.p.) Hedwigepolder met behoud van het vastgestelde karakter.

Tiel, 12 januari 2016.

Geachte leden van de Provinciale Staten van Zeeland,

In het afgelopen jaar was iedereen Hedwige moe. Toch blijft de problematiek van de Westerschelde doorgaan, omdat de problematiek niet wordt aangepakt, maar men zich op het land blijft richten. Aan de uitvoering van de landsplannen, in de vorm van ontpoldering met afgravingen om nieuwe zee te maken, dicht men vele fantastische waarden toe. (bijlagen 1 en 2) Wat vast staat is dat het huidige r.i.p. plan (rijksinpassingsplan) Hedwigepolder niet duurzaam is, ondanks dat het de goedkeuring van de Raad van State heeft gekregen. Tenzij de overheid, tegen de natuur in, het plan zo na realisering wil blijven onderhouden. (bijlage 2 en 3). Uitgaande van de positieve uitspraak van de Raad van State over het realiseren van estuariene cultuurnatuur in lijn met het r.i.p. maakt een eenvoudige kostenbesparende bijstelling het plan duurzamer (bijlage 3): **geen sluffer of zwinnen complex graven en de door de natuur gegeven grond intact laten. De grond slibt verder op en de natuur vormt een eigen geulenstelsel.** Groot voordeel is dat men het meer aan de natuur zelf overlaat en die weet het altijd beter. Het graven van zo'n complex is zinloos, omdat het niet in stand blijft. Die kosten uit de algemene middelen (of die nu Vlaams of Nederlands zijn) voor de aanleg en het onderhoud kan men zich zo besparen en het plan is een stuk natuurlijker geworden, terwijl het gewenste karakter behouden blijft. Met een beetje politieke wil is dit te realiseren. De goede (klei)grond blijft behouden, waardoor bepaalde wezenlijke onomkeerbare effecten voorkomen worden en mogelijkheden openlaat voor voortschrijdend inzicht.

In het afgelopen jaar waren er diverse gebeurtenissen, die mij er toe brachten om o.a. de bijgaande drie artikelen te schrijven, die ik graag onder uw aandacht wil brengen. Allereerst de oplevering van de nieuwe zee in de Perkpolder c.a.. (Bijlage 1, ook verschenen in Cobouw en op Waterforum) Dan het indringende en diep menselijke boek (was boek van de maand) van de onderzoeksjournalist Chris de Stoop, "Dit is mijn Hof" over de teloorgang van de gemeenschap op de linker Schelde oever, de Hedwigepolder inclusief, als gevolg van de haven en de natuurbeweging. In het verlengde daarvan en de reacties uit ecologische hoek, alsmede de onbekendheid met het ontstaan van de Hedwigepolder en het gedrag van de Westerschelde heb ik bijlage 2 geschreven: **respect voor het land door de natuur gegeven.** In Trouw scheef tweede kamerlid Helma Lodders een artikel, waarin zij een gegeven van de F.A.O. (de wereld landbouwvoedselorganisatie) had opgenomen, dat toch nog eens het belang van uitstekende landbouwgrond, zoals de Hedwigepolder, aangaf. (bijlage3). Het r.i.p. voldoet nl. niet aan de afspraak met de FAO, door Nederland ondertekend, dat goede landbouwgrond geen onomkeerbare bestemming mag krijgen. Het huidige r.i.p. Hedwigepolder voldoet onnodig niet aan deze afspraak. De door mij genoemde eenvoudige kostenbesparende en meer duurzame bijstelling voldoet daar wel aan.

Inderdaad de hoogste tijd voor bezinning en bijstelling. Het vereist politieke wijsheid en moed op alle niveaus om dat daadwerkelijk te doen. Dit moet haalbaar zijn.

N.B. Inmiddels vernam ik, dat in de nieuwe zee van de afgegraven Perkpolder (bijlage 1) in vier maanden tijd een opslibbing is geconstateerd van 40 cm. Dat is heel rap. Het onttrekt zo tevens extra grondstof aan de achteruitgaande Westerschelde. Het ondersteunt het bovenstaande.

Hoogachtend,
Ir W.B.P.M.(Wil) Lases

"Het woord 'democratie' komt in het hele Brusselse document niet voor."

Ewald Engelen
in De Groene
Amsterdammer

"Kijkcijfers, reclame, bedrog: waarmee onderscheidt de 'publieke omroep' zich nog?"

Gerjan van
Schoonhoven
in Elsevier

"Blijkbaar is het onvermijdelijk dat aanklagers en rechters niet alleen juridische afwegingen maken, maar ook politieke."

Geert-Jan Knoops
in De Volkskrant

"De smokkelmafia en de Europese (defensie)politiek bezitten één gemeenschappelijke karaktertrek: zelfverrijkend egoïsme."

Arnold Karskens
op tpo.nl

"Ik ben er helemaal niet zo zeker van dat we fysieke samenkomsten zomaar voor virtuele kunnen vervullen, zonder dat er iets wezenlijks verloren gaat."

Stephan van Erp
in VolZin

Soms is 'nieuwe natuur' slecht voor de natuur

Met de afgraving van de zeedijk van de oostelijke Perkpolder in Zeeuws-Vlaanderen is vorige week de volgende ontpoldering begonnen. Natuur is kostbaar, betoogt de paus in zijn encycliek, maar niet iedere ingreep komt haar ten goede, stelt **Wil Lases**.

Met het afgraven van de zeedijk van de oostelijke Perkpolder worden delen van drie twaalfde-eeuwse polders nieuwe zee. In *Kracht*, het magazine van Rijkswaterstaat, van deze maand wordt vermeld dat het goed is voor de natuur in de Westerschelde en voor de recreatie. Het is voor een waterbouwkundige een geweldig project om te mogen uitvoeren. Echter, de argumentatie die tot dit project geleid heeft, het negeren van alle negatieve aspecten en de slogan 'natuurherstel Westerschelde' deugen niet. Het verbaast me keer op keer dat Rijkswaterstaat in weerwil van de ontwikkeling van de fysische natuur blijft aangeven dat het project goed is voor de natuur in de Westerschelde. Integendeel, het project bevordert juist enigszins de achteruitgang van de natuur in de Westerschelde. Dat geldt ook voor de projecten Hedwigepolder (Oost-Zeeuws-Vlaanderen)

en Waterdunen (West-Zeeuws-Vlaanderen).

Tegen de natuur

De natuur in de Westerschelde blijft door ons handelen in dit tijdperk gewoon achteruitgaan. Wij blijven grond tegennatuurlijk uit de Westerschelde verliezen aan de veel te ruim gemaakte Zeeschelde (bij Antwerpen) en door zandwinning in de Westerschelde en de Zeeschelde. Een verschuiving van ondiepe naar diepere natuur in de riviermonding blijft gewoon doorgaan. Projecten waarin van polders door afgravingen zee wordt gemaakt, helpen juist die verstoring. Die projecten zorgen voor een extra onttrekking van grond (slib) aan de Westerschelde door opslibbing, omdat de projecten tegen de natuur ingaan.

Willen we een duurzamere ontwikkeling van de Westerschelde dan moeten we de kern van het probleem aanpakken en de grondbalans, die we verstoren, zoveel mogelijk weer op orde brengen. Daarnaast moet het gesleep met specie in de Westerschelde tot een noodzakelijk minimum beperkt worden. De fysische natuur bepaalt immers de ontwikkelingsmogelijkheden voor de biologie en het duurzame karakter er van. *Het is in de Westerschelde te doen, niet op het land.*

Aan de wens om de teruggang van schorren te stoppen en aangroei te bevorderen is volop te voldoen in de natuurlijkheid van de Westerschelde zelf.

Verantwoordelijkheid

In het plan Perkpolder worden gedeeltelijk drie zeldzame twaalfde-eeuwse polders vernield, de Perkpolder, de Noordhoppolder en de Noorddijkpolder. Deze zijn onderdeel van een hoge nes in een binnenbocht van de Westerschelde, hebben weinig zee-invloed gekend en zijn ouder dan de Westerschelde. Waarom dan een oostelijke Perkpolder, gelegen op één meter boven NAP, vier meter afgraven? Die polders slibben zeer snel weer op.

De introductie van verzilting in deze zoete polders is enorm met 10.000 mg Cl⁻/l. De achterwaartse verzilting schijnt al merkbaar te worden. Hiervoor is uit den treure gewaarschuwd. De voorziene maatregelen tegen verzilting werken nauwelijks. Die verzilting gaat gewoon door, traag maar gestaag. Voor een effectieve bestrijding van die verzilting naar het achterland door middel van een gesloten damwand over de volle lengte van de nieuwe zeedijk heeft de provincie Zeeland geen geld over. Hoewel de provincie dit 'nieuwe natuur'-plan heeft opgelegd, wenst zij haar verantwoordelijkheid in dezen niet te nemen.

Natuurvernietiging

Er is veel meer veen uitgekomen dan men verwacht had. Veen waar de natuur drie- tot vierduizend jaar over gedaan heeft om het te vormen. Het lag eerst op een hoop aan de lucht te ver-

branden (oxideren) en is nu verwerkt op landbouwgronden, waar het na enige jaren totaal verbrand zal zijn. Pure natuur- en grondvernietiging.

Het is helemaal niet goed voor de natuur van het land, noch voor die in de Westerschelde.

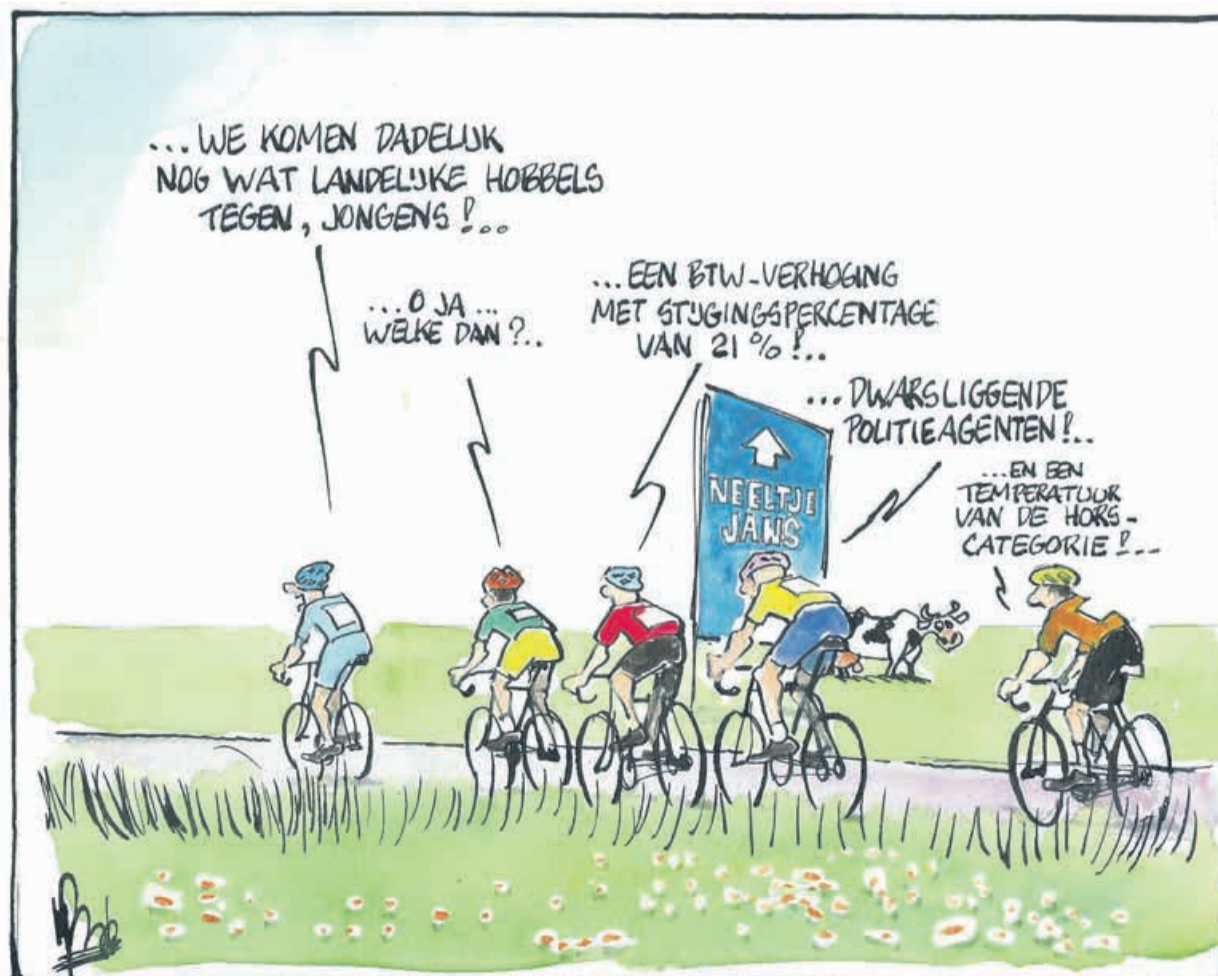
Veiligheid

De veiligheid is minder geworden en recreatief is het veel minder, omdat de wereldberoemde Bloemendijk, de Kalverdijk en de historische oude loofrijke Noorddijksedijk slachtoffer zijn geworden. Er is dus geen directe natuurbeleving meer. Er komt slechts een enkele vogelkijkhut buiten het gebied, terwijl die polders zelf recreatief veel aantrekkelijker waren. In de polders, waar zee van gemaakt is, is de veiligheid verdwenen en de mensen achter de nieuwe zeedijk zijn direct de klos als er wat gebeurt, terwijl er tot nu toe nog eerst polders voor lagen.

In het plan Perkpolder heeft geen archeologisch onderzoek plaats gevonden, hoewel verwachtingen van vroegmiddeleeuwse bewoning werden bevestigd door fotografie vanuit de lucht van het gebied.

En dit allemaal om zelfbedachte natuur belangrijker te achten dan de zeldzame aloude natuur aldaar. Alleen gewenst door de natuurorganisaties. Het is heel triest. +

Ir W.B.P.M. Lases is waterbouwkundige.

Cartoon: Bob Leenders

RIP

Theo Hendriks is op Sint-Petrus en Paulus overleden. Hij was 86 jaar. Ik heb dit voormalige katholieke Kamerlid (1994-1998) niet gekend, maar Nico Burhoven Jaspers, oud-directeur van het IJkwezen, noemde hem ooit in KN het enige fatsoenlijke Kamerlid dat hij kende.

Hendriks bestond het om kritische Kamervragen te stellen over de Bilderbergconferentie en de rechterlijke macht. Dapper, maar daarmee breng je wel 'zondige structuren' (Johannes Paulus II) tegen je in het geweer.

Hij ruste in vrede. (HR)

Respect voor het land door de natuur gegeven.

Poldervernietiging is veelal zelf ondermijnend gedrag.

Aanleiding.

Op 1 september 2015 verscheen het boek van de onderzoeksjournalist Chris de Stoop, Dit is mijn hof. Het verhaalt over de teloorgang van de boeren gemeenschap op de Linker Scheldeoever door toedoen van de haven en de natuurbeweging, de Hedwigepolder inclusief. Een boek dat zo indringend, zo herkenbaar en authentiek is. Uiteraard wordt ook het handelen van de natuurbeweging beschreven. Veel commentaren vanuit die zijde gaan niet in op de spiegel, die Chris de Stoop, op waar gebeurde feiten gebaseerd, de natuurbeweging zo voorhoudt. Het niet in de spiegel willen kijken is exemplarisch voor dat deel van de natuurbeweging, dat zich verloren heeft in nieuwe natuurmakerijen. Het is een heuse industrie geworden. Er zijn veel te grote eigen belangen mee gemoeid anders dan die van de natuur. Om bekostiging uit de algemene middelen vast te houden heeft de natuurbeweging in Vlaanderen zich van de steun van de haven verzekerd en in Nederland heeft men zich weten te nestelen in de overheden, de politiek en de media. Zij heeft een buitensporige macht opgebouwd en bereikte ten onrechte dat haar belang van bovengesteld nationaal belang werd. Men heeft een positie dat wetenschappelijke kennis, die een geheel ander licht op de projecten werpt, als ongewenst kan worden geblokkeerd. Die projecten zouden dan niet of geheel anders worden uitgevoerd, zoals het rijksinpassingsplan (r.i.p.) Hedwigepolder. Deze natuurbeweging ontpopt zich tot de grootste natuurvernietiger van deze tijd. Het commentaar van Vanheste geeft zodoende aanleiding om op enige punten wat nader in te gaan.

Hedwigepolder gelegen op N.A.P. + 2 m.

Het r.i.p. met gegraven zwinen van 4 meter diep.

Respect voor het land en de eigen agenda van de natuur.

Het gaat fundamenteel om het respect voor het land, dat door de natuur gevormd en gegeven is. Dat alle natuur cultuurnatuur is, betreft alleen de oppervlakte, zoals de landbouw. De boer maakt gebruik van de natuurlijke grond. Hij is daarvan afhankelijk en heeft daar zorg voor. Hij zorgt voor ons voedsel. De projectontwikkelaars van nieuwe natuur blijken geen boodschap te hebben aan de natuurlijke grond met zijn bewoning. Zij kennen de geschiedenis niet en hebben geen voeling meer met de natuur eigen aan die gronden. De bedachte landschappen zijn niet duurzaam. De doeleinden

falen steeds. De natuur heeft en houdt nu eenmaal haar eigen agenda. Ook wat het water betreft. Handhaving van die doeleinden is onnatuurlijk en rigide. Het leidt tot maatregelen, die tegen de natuurlijke biologische ontwikkeling ingaan. Het is allesbehalve een bovengesteld belang en mag nooit over de hoofden van de bevolking heen van tevoren al bepaald zijn.

Verwevenheid haven van Antwerpen en natuurbeweging.

Door een zetel in het bestuur van de Antwerpse haven te accepteren heeft de natuurbeweging haar ziel verkocht. Zij laat zich gebruiken als voorhoede van de haven om na het verdrijven van de bevolking en het vrijmaken van opstallen het te mogen gebruiken voor "tijdelijke natuur". Als de haven er aan toe is verder uit te breiden, kan deze gemakkelijk de gronden met "tijdelijke natuur" in gebruik nemen. Waarna er opnieuw natuurcompensatie moet komen. Zij verkwaanselt haar rol en taak door weg te kijken van het almaar achteruit blijven gaan van de natuur in de Westerschelde door menselijk handelen. In ruil daarvoor krijgt men polders langs de Westerschelde en aan het Zwin om die naar eigen inzicht te verhaspelen. Het wordt gewenste natuur genoemd. Heel sinister onder het motto natuurherstel Westerschelde. Het levert daaraan geen bijdrage. De planontwerpen voorzien in afgravingen, terwijl de natuur het zal doen opslibben. Duurzaam? Het gevoel voor hoe de natuur werkt ontbreekt. Daarenboven worden er veel beweringen rond natuurherstel gedaan, die wetenschappelijk onjuist zijn. De natuurbeweging heeft zich zo volstrekt ongeloofwaardig gemaakt.

Ontbreken van de waterloopkundige grondslag (fysische natuur).

Het gedrag van de Westerschelde onder invloed van de natuurkrachten (fysische, abiotische natuur) is de basis voor de biologische ontwikkeling (biotische natuur). Niet het top-down denken in gedefinieerde habitatten. Door het menselijk handelen in deze tijdperiode in de Westerschelde tot een strikt minimum te beperken en waar mogelijk te herstellen wordt de Westerschelde in een zo natuurlijk mogelijke balans van ontwikkeling gebracht¹. Laat het verder aan de biologische natuur zelf over. Dat is de natuur. Een beroep op de algemene middelen voor een habitattenplan is niet zinvol.

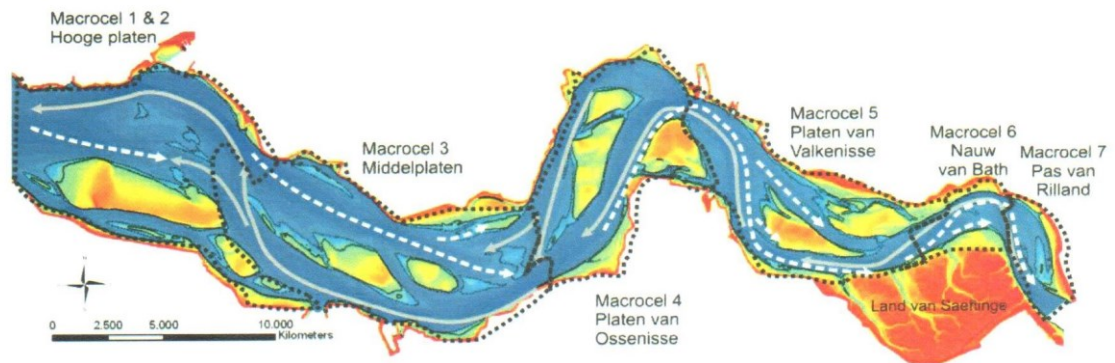
Het ontbreken van waterloopkundige kennis blijkt uit onjuiste beweringen, veelal ook opgenomen in het r.i.p. Hedwigepolder:

- ***Het meergeuldig stelsel verdwijnt; de Westerschelde verwordt tot een diep kanaal met steile wanden.*** Volstrekte onzin! Uit studies is al lang bekend, dat het meergeuldig stelsel intact blijft en juist bestaat dank zij de huidige historische dijkenligging.
- ***De Westerschelde is te krap.*** Integendeel deze is juist veel te ruim tengevolge van de verdiepingsrondes van de scheepvaartweg, de zandwinning en het voordurende verlies van slib en zand aan de veel te ruim gemaakte Zeeschelde. De Westerschelde hoort in een gezond estuarium juist slib en zand te ontvangen vanuit de Zeeschelde.
- ***Er is veel estuariene natuur verdwenen als gevolg van vooral inpolderingen. Daarom is uitbreiding van oppervlakte aan estuariene natuur nodig.*** Onzin. Er is geen oppervlakte aan estuariene natuur verloren gegaan sinds de inwerkingtreding van de Habitat- en Vogelrichtlijn in de tachtiger jaren. Instandhoudingsdoeleinden gelden vanaf het moment van aanmelding voor Natura-2000. Dat was in 2005.. Er is wel een verschuiving van ondiepe naar diepere estuariene natuur opgetreden. Bovendien laat de enorme verscheidenheid aan

---

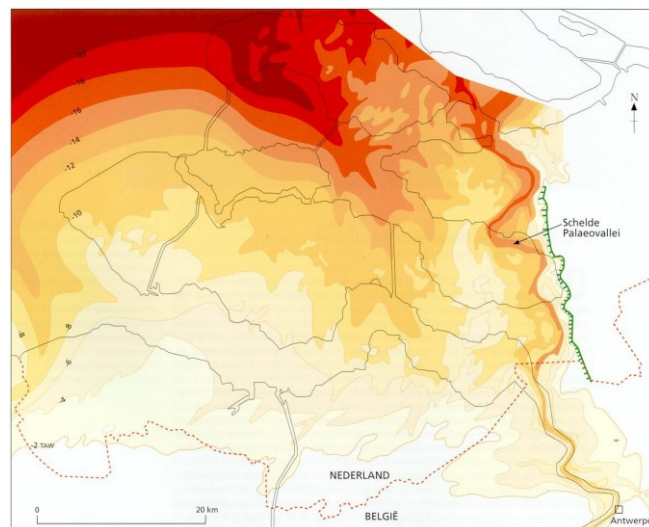
¹ Hoe te komen tot echt herstel van de Westerschelde, Ir. W.B.P.M. Lases, Cobouw 17 januari 2014.

natuurvariaties in de Westerschelde zich niet uitdrukken in oppervlakte. Veel belangrijker zijn de getijbeweging, de variaties in zoutgehalte en variaties in diepte. Er is meer dan voldoende ruimte om schorren en plaatgroei te bevorderen in de eigen dynamische omgeving, de Westerschelde. Polders naast de Westerschelde zijn dat niet en kunnen ontpolderd met louter komberging en komlediging geen compensatie bieden voor die verschoven natuur.

Westerschelde: macrocellen, eenheden van hoofd- en nevengeulen met een eigen cyclische bodem beweging

- **Ontpoldering is ruimte voor de rivier.** De Westerschelde is de jongste **zeearm** van Nederland, is een getij water, maar geen rivier. De Westerschelde is pas vijf à zes eeuwen tevens onderdeel van het Scheldeestuarium. De zee domineert volkomen op de Westerschelde. De gemiddelde waterafvoer van de Schelde is bij de Hedwigepolder minder dan 2% van het getijvolume. **Ontpoldering is extra ruimte voor de zee** en trekt extra getijvolume aan.

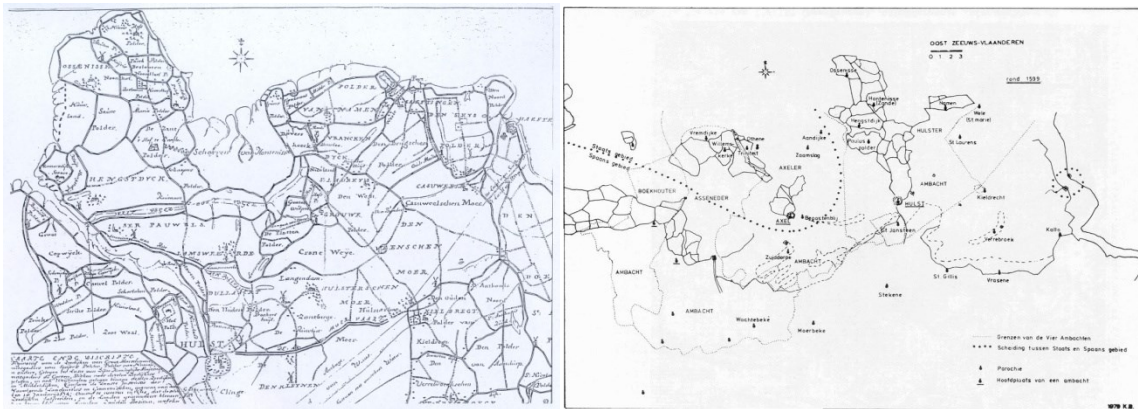
- Paleogeografische kaart Scheldelooptocht uit Van Strydonck en De Mulder.

- **Ontpoldering van de Hedwig/Prosperpolder stimuleert het meergeuldig stelsel.** Hoewel een hoofddoelstelling wordt er in de Milieu Effect Rapportage niets gezegd over het effect dat die ontpoldering daarop zal hebben. Dat kan ook niet. Juist de historische dijkenligging is belangrijk. Ontpolderingen met zeedijk amovering kunnen juist voor verschuivingen in het geulenpatroon zorgen en kunnen daarmee consequenties hebben voor de scheepvaartgeul. Pas op met ontpolderingen!

- **Ontpoldering van de Hedwige/Prosperpolder zorgt voor een waterstandsverlaging van een halve meter bij Antwerpen. Demagogie.** Berekeningen geven aan dat dit 2 à 3 cm zal zijn. Dit is voor de veiligheid van Antwerpen van marginaal belang met een tijverschil bij springtij van 5,90 m en extra mogelijke meters stormvloed effect.
- **Ontpoldering van de Hedwige/Prosperpolder zorgt voor vijf km terugdringing van de zoutindringing (natuur ontwikkelingsprogramma Schelde estuarium, nopse).** Volslagen onzin. Die ontpoldering stimuleert de verzilting juist wat.

De haven.

Het gebruik van de natuurbeweging door de haven is bedrijfsmatig zeer te begrijpen. De haven heeft een uiterst belangrijke maatschappelijke functie en daardoor macht. Die functie is echter veel meer dan bedrijfsmatigheid alleen. Doordat zij in de positie is heel veel op te eisen om haar maatschappelijke functie te kunnen vervullen, heeft de haven tevens, noblesse oblige, een enorme verantwoordelijkheid voor haar omgeving en de bevolking, die het treft. Niet voor de industrie van maakbare natuur.

Oost Zeeuws-Vlaanderen anno 1574, Hattinga.

Reconstructie militaire inundatie Zeeuws-Vlaanderen 1599.

Historie van het groeiland Hedwige- en Prosperpolder.

Het Verdrongen Land van Saefthinghe, de Hedwige-, de Prosper- en de Emmapolder, vroeger samen deel uitmakend van het land van Saefthinghe met een andere polderindeling, is het mooiste voorbeeld van **groeiland** door de natuur. De Hedwigepolder ligt nu op N.A.P. + 2 m en de Prosperpolder op N.A.P. + 1 m. De militaire inundaties van 1582 zorgden er voor dat 75% van Zeeuws-Vlaanderen onder water werd gezet. In het oostelijk deel geschiedde dat via een bres in de Brugse polder, ten oosten van de Polder van Namen. Alle polders van het toenmalige land van Saefthinghe waren verlaagd door het winnen van meerdere lagen veen. De inundatie kwam tot voor Beveren. Die bres schuurde in een half jaar uit tot zestien meter diepte en er ontstond een lange geul van zo'n dertien meter diep. Heel veel fijn zand spoelde uit. Al dat getij water (getijvolume) in dit omvangrijke gebied moest extra door de Noordzee via de Westerschelde geleverd worden. De stroomsnelheden namen toe en de Westerschelde erodeerde, vooral in het oostelijke smalle en ondiepe deel. Die sterkere stroming leidde tot verlies van polders langs de Westerschelde, zoals de Nieuwhofpolder c.a. (nu de plaat van Ossenisse), de Valkenissepolder (nu de plaat van Valkenisse) en in 1715 nog de Polder van Namen (nu onderdeel van het Verdrongen Land van Saefthinghe). Men kon niets doen met alleen de emmer, de schop en de kruitwagen, anders dan afwachten en de natuur de natuur laten. Na het

verlies van vooral fijn zand begon het natuurlijk herstel van de gronden weer middels opslibbing. Het was het gevolg van het eerder ongedaan kunnen maken van de inundatie in het westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen, waardoor van de Noordzee minder getijvolume werd gevraagd. Daarmee namen de stroomsnelheden weer wat af en was de Westerschelde door de erosie te ruim geworden. De Noordzee reageerde door zand aan de Westerschelde te leveren voor een nieuw evenwicht van de bodem. Het werd weer ondieper. Tussen 1875 en 1950 leverde de Noordzee nog voor honderd miljoen m³ aan de Westerschelde. In de laatste eeuw ging het Rijk tegen dit natuurherstel in door voor meer dan honderd miljoen m³ aan zandwinning concessies uit te geven. Mede oorzaak van de verschuiving in estuariene natuur. Nu levert de Noordzee netto nog een 700.000 m³ per jaar in de vorm van slib. De ontpolderingsprojecten zullen ook grond (slib) aan de Westerschelde onttrekken.

De natuurlijke opslibbing van het oostelijke geïnundeerde gebied heeft ons deze rijke landbouwgronden, zoals de Hedwigepolder, terug gegeven. Hoe lang blijft de natuurbeweging blind voor de werkelijke natuur en blijft zij daaraan voorbij gaan?

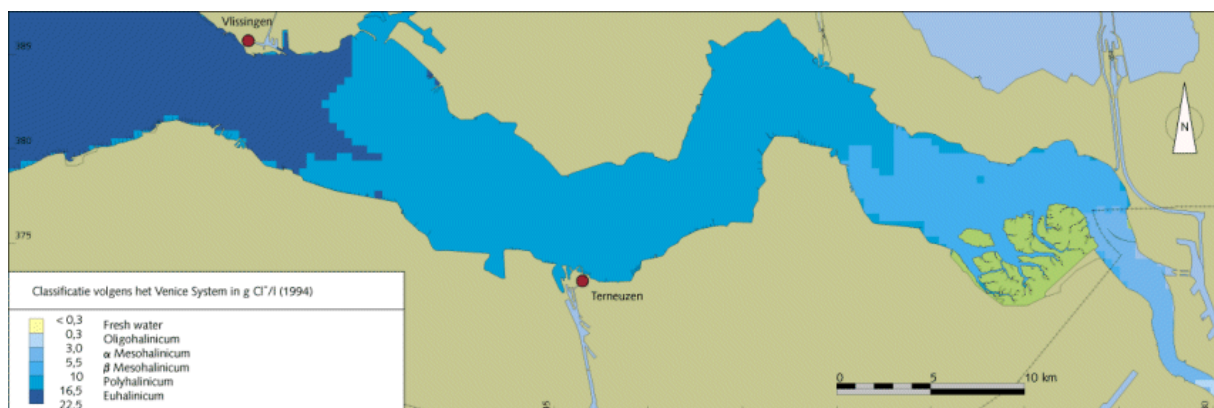
Het rijksinpassingsplan Hedwigepolder.

Het plan voor de Hedwige/Prosperpolder heeft dus niets te maken met natuurherstel van de Westerschelde en leidt alleen maar af van de werkelijke natuurproblematiek, die daar speelt. Het is een enorme splijtzwam geworden, die door de natuurbeweging en de politiek is veroorzaakt. Het Zeeuwse Landschap streefde al lang naar het verwerven van de Hedwigepolder om deze bij het Verdronken Land te voegen. Het vergroot het toch al uiterst robuuste schorrenlandschap met 10%. Het Verdronken Land van Saeftinghe, het hoogste land in Zeeland, komt door opslibbing almaar hoger te liggen. Straks ook de Hedwigepolder. Met het willen graven van vier meter diepe zwingen in het landschap tot in het veen, toont men, dat elk greintje aan natuurinzicht ontbreekt. Allesbehalve duurzaam. Men suggereert dat de biologische successie cyclisch (in evenwicht) zal zijn, zelfs via de landsadvocaat voor de Raad van State, maar de praktijk is juist een maximaal gestimuleerde lineaire successie. Kosten op het sterfhuis. En moet men dat dan nog tegen de natuur in gaan onderhouden? Men beweert dat er zo belangwekkende nieuwe natuur ontstaat en wil zelfs deze onbewezen natuur onder Natura-2000 brengen. (Bewezen natuur is een criterium voor Natura-2000.) In de politieke afspraken in het Scheldedverdrag wordt gewag gemaakt van 600 ha. natuurcompensatie voor de verschoven estuariene natuur en ongebruikelijkerwijs worden er ook twee locaties genoemd, de Hedwigepolder en het Zwin. In één adem wordt de mogelijkheid gegeven om hiervan te kunnen afwijken, als beide overheden het daarover eens zijn. Daar is dan ook strijd over geweest. Het politieke getal van 600 ha. is evenwel veel meer dan aan verschoven estuariene natuur gemeten is negen jaar na de tweede verdiepingsronde, waarvoor de compensatie geldt. Er wordt alleen gesproken over estuariene natuur, niet op welke wijze. Nu heeft Nederland ook de F.A.O.-afspraken van Rome 2000 onderschreven. Deze voorzien in het geen onomkeerbare bestemming geven van goede landbouwgrond als dat niet noodzakelijk is. Hier kan daar heel goed aan voldaan worden. Zeker als men gevoel heeft voor de natuur. Laat de grond in takt. Laat het aan de natuur. De meest eenvoudige oplossing is een afsluitbare kokersluis in de zeedijk. Via die koker stroomt het getij dan in en uit: estuariene natuur. Er komt vanzelf opslibbing en een eigen geulenpatroon. Dit plan kent de laagste kosten. De bestemming is omkeerbaar. Een stap verder is een bres in de zeedijk, maar daarbij is een nieuwe zeedijk net als in het r.i.p. noodzakelijk. Meer kosten, maar ook nog omkeerbaar. Hoe is het mogelijk, dat het de natuurbeweging, die zo buiten

zinnen is, lukt het r.i.p., een volledig tegennatuurlijk plan, met schending van andere afspraken er politiek doorgedrukt te krijgen?

Zienswijzenronde en Raad van State.

De voorgaande aspecten zijn in zienswijzen ingebracht. Aangezien daarmee de basis onder het plan verdween waren deze ongewenst en werden ongegrond weggeschreven. Meerdere zienswijzen hebben het niet gebruiken van waterloopkundige kennis aan de orde gesteld. Het was de enige mogelijkheid om aan de bel te trekken, want onafhankelijke deskundigen werden niet als direct betrokken beschouwd voor dit r.i.p. en niet alleen zij. Zo werden wezenlijke groepen mensen een mogelijke gang naar de Raad van State onthouden. Dat wisten de beoordelaars. Alleen twee zeer selecte groepen met tegengestelde belangen mochten dat. Enerzijds de buitensporig machtige natuurbeweging, wiens plan dit was, gesteund door de haven en de natuurambtenaren en anderzijds de betrokken eigenaar en de lokale boeren. De gemeente Hulst had zich monddood laten maken. Alles viel of stond met een open en integere behandeling door de commissie beoordeling zienswijzen onder verantwoordelijkheid van de provincie Zeeland. De zienswijzenronde was juist bedoeld om te toetsen of alle wezenlijke kennis voor het plan was meegenomen in de planvorming. Het werd een miljoenen verslindende pro forma ronde met een pakket van 6000 pagina's ter visie liggende stukken, die zo geen enkele zin had. Een wettelijk verplichte inspraakronde, die dit bevoegd gezag kennelijk niet paste. De Raad van State heeft helaas door de figuur van een r.i.p. en de gang van zaken in de zienswijzenronde op een wezenlijk onvolledige wijze het plan kunnen toetsen. Ambtelijke integriteit was een groot goed. Het gebrek daaraan was fnuikend voor dit planproces.

Westerschelde 1994: verloop zoutgehalte. Het wordt alleen maar meer.

Emove, wisselpolders en groeiland.

In het nieuwe beleid van Emove, duurzame ontwikkeling Schelde estuarium, wordt opnieuw geen beleid voor de Westerschelde gevoerd, maar wordt door overheid en natuurbeweging voorgesteld om polders voor een periode van 50 à 100 jaar te ontpolderen om mee te laten groeien met de zeespiegel. Men wil het in die tijd gebruiken voor aquacultures en zilte teelten. Voor de hand ligt om dan 300 ha. van het hoog gelegen "Verdronken Land van Saeftinghe" als wissel terug te geven aan de landbouw en vervolgens de Hedwigepolder niet af te graven, maar mee te laten groeien. Dat ligt echter niet in de bedoeling, want het gaat om het verkrijgen van meer poldergrond. Het beleid heeft een merkwaardige wending genomen. Bewuste onnatuurlijke verzilting is het gevolg.

Slot.

Chris de Stoop verwijst ook naar de Britse pleitbezorger van het scheppen van nieuwe wildernis, George Monbiot. Deze stelt drie eisen: 'Het moet zo veel mogelijk samengaan met het behoud van het traditionele platteland, het mag om sociale redenen alleen met de instemming van de mensen, en het mag om morele redenen niet op de vruchtbaarste gronden. Deze eisen passen niet in het eigen belang van de natuurbeweging. Het plan Hediwge/Prosperpolder voldoet in het geheel niet aan deze drie eisen.

Wil Lases

Tiel, 17 september 2015

Reactie op artikel Helma Ladders: Europa's landbouwbeleid is failliet, erken dat toch!

Trouw 30 oktober 2015.

In haar artikel in Trouw van 30 oktober over het Europese landbouwbeleid noemt Helma Ladders de interessante berekening van de wereldvoedselorganisatie FAO, dat elke hectare landbouwgrond in west Europa, dat omgezet wordt in bos of water, dat daarvoor in oost Europa drie hectares extra nodig is, terwijl de totale voedselproductie verdubbeld zou moeten worden.

In Nederland maken we van veel landbouwgrond waternatuur. Toch hebben we in 2000 de afspraak met de FAO ondertekend om geen landbouwgrond onnodig een onomkeerbare bestemming te geven. Het meest schrijnende voorbeeld is op dit moment de Hedwigepolder. Natuurlijk de Hedwigepolder gaat onder, maar dat niet alleen. Weten we wel wat we doen? De Hedwigepolder ligt twee meter boven de zeespiegel door de natuur gegeven. Er wordt een complex met zwingen in gegraven van vier meter diep. De klei die vrijkomt mag Vlaanderen houden. De 6000 bomen, waarvan er al 1500 gerooid zijn, gaan naar de papierindustrie in Gent. Geen herplant plicht. Wat doen we met de verdwenen CO2 interceptie? Maar heel **belangrijk** het plan is en blijft **tegennatuurlijk**. We weten dat de Hedwigepolder verder zal opslibben net zoals het zgn. "Verdronken" land van Saeftinghe (het hoogste land in Zeeland!) dat doet. Waarom graven we er dan van die diepe geulen in, die geen stand kunnen houden. Alleen omdat landschapsarchitecten en biologen dat zo leuk vinden? Mensen, die aan het strand gespeeld hebben, weten wat er met hun geultjes gebeurt. Rijk en provincie hebben afgesproken dat het plan duurzaam moet zijn en hebben dat als dertig jaar gedefinieerd. Gegarandeerd dat na enige jaren het Zeeuwse Landschap om geld komt aankloppen uit de algemene middelen om het plan te onderhouden, omdat de natuur niet doet, wat men zichzelf gewent had. Bovendien wordt er zo een onomkeerbare wissel getrokken op de huidige uitstekende landbouwgrond. Hoe gek kan het zijn.

In het geval van de Hedwigepolder is de onomkeerbaarheid in het geheel niet nodig. In het verdrag gaat het om estuariene natuur, niet hoe! Het is onzin de grond af te graven en zeker vier meter diep. Laat de natuur zelf haar werk maar doen. Dat is teruggeven aan de natuur. Niet een eigen tuinplan, dat niet handhaafbaar is. Als we grond en dus de kleilaag laten voor wat deze is, dan voldoen we tevens aan onze afspraak met de FAO. Het huidige rijksinpassingsplan is een gedrocht, dat niet bij de Raad van State getoetst kon worden aan de hand wetenschappelijke kennisinbreng van burgers anders dan die van de natuurorganisaties en de eigenaar/pachters. Een zeer ongelijke bevoordeling van ongestaafde beweringen van de natuurbeweging, die grotendeels als uitgangspunten in het rijksinpassingsplan zijn verwoord.

Het zou in dit verband van grote wijsheid en respect getuigen om de huidige door de natuur gevormde grond te laten zoals deze is en het rijksinpassingsplan daarop aan te passen. Het scheelt ook algemene kosten op dit sterfhuis.

Ir. W.B.P.M.(Wil) Lases

Tiel